

ZAGREB
1941
God. XXV.
Broj 2

GOSPINA KRUNICA

9349

»GOSPINA KRUNICA«, glasnik štovatelja presv. Krunice. izlazi početkom svakog mjeseca. — GODIŠNJA PRETPLATA: redovita Din 15.—, dobrovoljna Din 20.—, za inozemstvo Din 25.—. UREDNIK: o. Stjepan Lebedina. — Izdavač: dominikanska naklada »Istina«. — ADRESA Uredništva, odnosno Uprave: »Gospina Krunica«, Zagreb, Kažotićev trg 4. — NA UREDNIŠTVO se šalju članci, dopisi, izvještaji, pjesme, slike i sve, što se odnosi na kruničarske organizacije, a na UPRAVU se šalju pretplata i milodari. — Broj našeg čekovnog računa 36.817. — Telefon broj 64-14.

VELJAČA 1941 FEBRUAR

		Opći kalendar		Dominikansko-kruničarski kalendar
S	1	Ignacije b.	1	
N	2	**4. po Bog.,** Svijećn.	2	**I. Nedj. mj. Očišćenje bl. Dj. Marije ili Svijećnica**
P	3	Blaž b. i muč. (Vlaho)	3	
U	4	Andrija Kors.	4	**Godišnjica smrti otaca i matera**
S	5	Agata, Izidor	5	
Č	6	Tito b., Doroteja	6	
P	7	Romuald opat	7	
S	8	Ivan Matski, Honorat	8	
N	9	**Sedamdesetnica,** Apol.	9	**II. Nedjelja mjeseca**
P	10	Skolastika, Silvan	10	
U	11	Ukaz. Gospe Lurd	11	
S	12	7 utemelj.. Damjan	12	
Č	13	Katarina R., Stjep. op.	13	**Sv. Katarina Riči Dj. (1589.)**
P	14	Valentin mč. (Zdravko)	14	Bl. Nikola. Isp.
S	15	Faustin i Jov. (Vitomir)	15	Bl. Jordan Saksonac. Isp. (1237.)
N	16	**Šezdesetnica,** Julijana	16	**III. Nedj. mj.** Bl. Bernard Isp. (1486.)
P	17	Konstancija. Donat	17	Bl. Reginald iz Orleana. Isp. (1220.)
U	18	Bernardica dj., Sim. b.	18	Bl. Alvar iz Kordove. Isp.
S	19	Konrad	19	
Č	20	Eleuterije b. i muč.	20	
P	21	Eleonora. Irena dj.	21	
S	22	Stol. sv. Petra u Ant.	22	
N	23	**Pedesetnica,** Petar Dam.	23	**Zadnja nedjelja mjeseca**
P	24	Matija apostol	24	
U	25	Viktorin, Valpurga	25	Bl. Konstatacije iz Fabriana. Isp. (1342.)
S	26	Pepelnica, Aleks.	26	
Č	27	Gabriel od Ž. G. Lean.	27	
P	28	Roman opat	28	Bl. Vilana de Boti. Ud. (1360.)

[1] **Dva potpuna oprosta za članove Bratovštine presv. Krunice: a) ako pohode crkvu Bratovštine; b) ako prisustvuju ophodu i pohode oltar Bratovštine. Također potpuni oprost za članove Trećeg Reda te za sve vjernike, ako pohode dominikansku crkvu.**

[2] **Potpuni oprost za svt vjernike, ako ispovjeđeni i pričešćeni prisustvuju službi za mrtve u dominikanskoj crkvi.**

[3] **Potpuni oprost za članove Bratovštine Imena Isusova.**

[4] **Potpuni oprost za članove Trećeg Reda i za sve vjernike, ako pohode dominikansku crkvu.**

[5] **Potpuni oprost za članove Bratovštine Žive Krunice.**

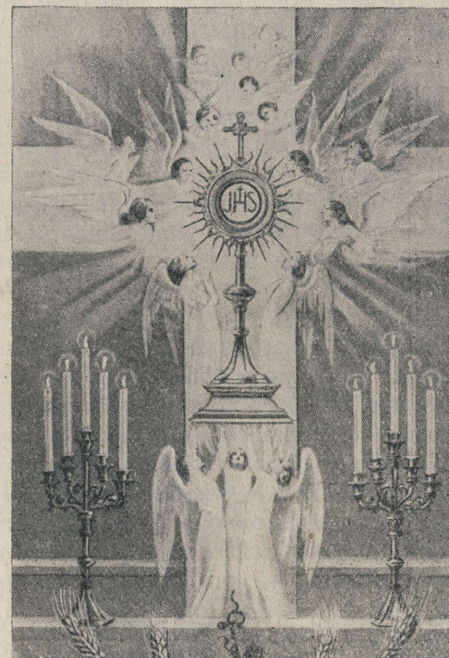
[6] **Potpuni oprost za sve vjernike, ako redovito mole u društvu s drugim triput sedmično po jedan dio presv. Krunice.**

Gospina Krunica

GOD. XXV. ZAGREB, VELJAČA 1941. BROJ 2

DOĐITE, POKLONIMO SE!

Mi Hrvati nalazimo se evo u punom toku naše svete jubilejske godine. Već je prošlo više od polak godine, što započesmo tu našu značajnu godinu i sada se evo nalazimo u drugoj njenoj polovici.

Divnoj dakle tajni ovoj ponizno se klanjajmo!

Proslave, komemoracije, priredbe redaju se već mjesecima posvuda. Sve se to vrši u znaku i osjećaju tople zahvalnosti Bogu za sva dobročinstva, što nam ih je u ovoj drugoj našoj trinaestvjekovnoj vjerskoj prošlosti udijelio.

Ali sve se to vrši također, i nadasve, u znaku naše općenarodne duhovne obnove. Duhu naime moramo da damo prvenstvo. Jer svi naši uspjesi u ovoj dugoj našoj historiji bili su prvenstveno uspjesi duha. Sve naše dosadašnje pobjede bile su vezane uz kult duhovnosti.

Međutim upravo u formiranju naše duhovnosti, i to naše kršćanske, katoličke duhovnosti, Euharistija je igrala veliku, odlučnu

ulogu. Toliko smo bili ljudi duha, toliko kršćani, toliko katolici, koliko smo bili povezani s Euharistijom.

Zato je eto potpuno opravdana i veoma pohvalna zamisao, da ovaj naš veliki nacionalni, kulturni, vjerski, kršćanski i katolički jubilej završimo euharistijskim slavljem. U nizu tolikih ostalih priredaba i proslava, euharistijska proslava značit će vrhunac. Kao što je Euharistija središte liturgije, tako neka ona bude i središte ovog našeg svetog jubileja! Euharistija neka bude kruna naše radosti, što nam je dano tako već davno doći u vezu Kristovom pravom Crkvom i naše ujedno zahvalnosti Svemogućemu za sva dobra, koja je u tako dugoj prošlosti našem narodu udijelio. Ta prošlost naša bila je doista i sretna i radosna, ali i burna i krvava. Dapače ovog posljednjeg bilo je više nego onog prvog. Međutim mi smo ipak u velikoj većini ostali do danas ono, što smo bili pred trinaest vjekova. Ostali smo naime i Hrvati i katolici. A teško je doista to bilo ostati. Uz tolike opasnosti, uz tolike navale, uz tolike suprotnosti, uz tolike borbe. A da smo ipak uspjeli ostati zasluga je u prvom redu upravo presv. Euharistije. Isus nas je naime iz one male hostije, koje se već trinaest vjekova čuva na našim hrvatskim oltarima, jačao da u borbi ne klonemo. Dolazio je pod prilikom otajnog hljeba u duše naših najdaljnjih pređa i pravio od njih heroje za prava Božja i domovinska. A iz naših hrvatskih crkava blagosliva već trinaest vjekova euharistijski Krist sve naše plemenite osnove i akcije, a napose naše napore da ostanemo vjerni njemu.

Zato je eto dostojno i pravedno da proslavimo Krista u Euharistiji slavljem, kakvo se još nije vidjelo u hrvatskoj zemlji. Slavljem razigranih zvona, slavljem zelenih slavoluka, slavljem cvjetnih sagova, slavljem zvučnih davorija i pjesama. Slavljem svega onoga čime je Bog obdario i nakitio ovu blagoslovljenu našu hrvatsku zemlju. Ali nadasve slavljem vedrih duša i čistih srdaca!

Vrijeme žurno juri u nepovrat, pak će i neopazice doletjeti žuđeni naši lipanjski euharistijski dani. Slavlje što ćemo ga razviti u danima od 20 do 22 lipnja ov. god. bit će doista slavlje, koje će glasno govoriti o našoj vjeri i o našoj ljubavi svemu svijetu. Ako nas samo Božja dobrota poštedi od rata, a napose ako do tada zora mira svane ostalom nemirnom svijetu, bit će to slavlje koje će se dugo spominjati i o kojem će se dugo pričati.

Spremajmo se zato već sada na nj! Spremajmo se u prvom redu duhom! Ali nastojmo stvoriti također takve materijalne prilike, u kojima će biti što većem broju Hrvata omogućeno naći se te dane u Zagrebu tu pred euharistijskim Kristom dati javni dokaz svoje vjere u Boga i svoje odanosti katoličkoj Crkvi. A na posebni način da ispovjedimo svečano svoju vjeru u euharistijsku Kristovu prisutnost.

Tisuće, stotine tisuća Hrvata nek dođu u lijepu našu hrvatsku prijestolnicu, u bijeli naš Zagreb, i nek tu pred Euharistijom na koljena padnu u vjeri i zahvalnosti.

Kristu Bogu živomu u Euharistiji, u čijim je rukama sva sudbina i sreća naša, dođite poklonite se! L.

JUBILARNI EUHARISTIJSKI KONGRES OD 20. DO 22. LIPNJA 1941.

(Obavijesti iz Kongresne Kancelarije, Zagreb, Kaptol 10.)

I. *Euharistijski Kongres će se svakako održati* od 20. do 22. lipnja 1941. — Došlo je na Središnji Odbor mnogo upita, ne će li se Euharistijski Kongres odgoliti radi rata i radi sve težih materijalnih prilika. Na to odgovaramo: Stalni odbor za Euharistijske Kongrese sazvao je 4. prosinca 1940. u Zagrebu širu anketu, koja je nakon svestranog pretresa svih poteškoća i prigovora i nakon saslušanja delegata pojedinih biskupija zaključila, da se Euharistijski Kongres ima svakako održati i da se dosljedno ima sve za nj pripremiti. Kongres će se održati od 20. do 22. lipnja 1941. Jedino ako bi i naša država bila stvarno uvučena u rat, Kongres se ne bi držao. Uostalom do lipnja može doći još i do mira.

Središnji Odbor za jubilarni Euharistijski Kongres osnovan je u Zagrebu, i ima svoje sijelo u kuriji Kaptol 10. I. kat.

Preuzvišeni g. Dr. Alojzije Stepinac imenovao je u odbor slijedeću gospodu: Predsjednik Msgr. Dr. Stjepan Bakšić, kanonik i sveučilišni profesor; podpredsjednik Dr. Ante Živković, sudac upravnog suda; tajnik Mirko Cerovac, profesor; ravnatelj kongresne kancelarije Dr. Franjo Grundler, prebendar, odbornici: Dr. Velimir Deželić, šef statističkog odsjeka socijalne politike; Dr. Franjo Šeper, nadbiskupski tajnik, Josip Vidoni, gradski zastupnik, Juraj Maršić, narodni zastupnik, o. Stjepan Poglajen, isusovac. — U odbor još spadaju pročelnici pojedinih pododbora, niže navedeni.

Središnji odbor održaje svoje sjednice svaki petak u kuriji Kaptol 10. I., gdje se nalazi i kongresna kancelarija.

Pododbori za pripremu kongresa. Da bi se izvršila podjela rada i tako rad za Kongres ubrzao, Središnji je Odbor osnovao u svom okviru pododbore za pojedinu vrst poslova. Ti pododbori jesu:

Za propagandu, vodi ga Pavao Jesih, prebendar; Za promet, vodi ga Dr. Vjekoslav Gortan, ravnatelj Zadružne Sveze; za inozemstvo i doček učesnika: Dr. Augustin Juretić, kanonik; za prenoćišta: Dr. Mijo Maričić, advokat; za prehranu, vodi ga Bogdan Babić, profesor; za liturgiju, vodi ga Dr. Dragutin Hren, prebendar; za glazbu i pjevanje, vodi ga Vjekoslav Benčić, prebendar; za priredbe, vodi ga Dr. Pavao Lončar, kanonik; za redateljstvo, vodi ga Stjepan Dumić, major u m.; za zdravstvo, vodi ga Dr. Ivo Koprić, liječnik; za manifestacije, vodi ga Dr. Ante Živković, sudac upravnog suda! za rasvjetu i radiofoniju, vodi ga Ing. Eduard Kürschner.

Kancelarija za Euharistijski Kongres. Od 1. siječnja 1941. otvorena je Kancelarija za Euharistijski Kongres u prostorijama Središnjeg Odbora, Zagreb, Kaptol 10. I. kat. Ona provodi zaključke Sre-

dišnjeg Odbora u tehničko-pisarskom smjeru i daje sve upute u stvari Kongresa usmeno i pismeno. Usmeno (ili telefonski) od 8 do 12 sati prije podne i od 3 do 5 sati popodne. Tko se pismeno obrati na kancelariju i želi odgovor, neka stavi u list marku od 1.50 Din.

Telefon je Kancelarije 90-23.

Adresa je: Kancelarija za Euharistijski Kongres, Zagreb, Kaptol 10. I.

Dijecezanski odbori za Euharistijski Kongres osnovani su u sijelu svake biskupije. Župe i pojedinci odnosnih biskupija dobivaju sve upute za Kongres od svojih dijecezanskih odbora, a ovi od Središnjeg Odbora iz Zagreba. U iznimnim slučajevima radi brze ekspedicije obratit će se Središnji Odbor iz Zagreba izravno na sve župe sviju biskupija.

Župski euharistijski odbori treba da se osnuju u svakoj župi od uglednih župljana i delegata vjerskih, kulturnih i nacionalnih društava. Ovi će vršiti u župi propagandu i voditi sa župnikom brigu oko organizacije župljana za put u Zagreb.

Saobraćaj sa Središnjim i Dijecezanskim odborima. Župe zagrebačke nadbiskupije saobraćaju izravno sa Središnjim Odborom, Zagreb, Kaptol 10. I., a župe ostalih biskupija saobraćaju izravno sa svojim biskupijskim odborima. Privatna lica treba da se u stvari Kongresa obraćaju redovno svom župniku ili župskom odboru.

Obavijesti o Kongresu putem novinstva. Javljamo sa zahvalnošću, da je Središnjem Odboru sve naše novinstva izišlo najspremnije ususret, pa će rado donašati sve obavijesti i proglase Središnjeg Odbora i Kancelarije. Molimo sve naše hrvatsko i katoličko pučanstvo, da prate te obavijesti, osobito sve župe i samostani, da mogu svojim vjernicima dati upute o Kongresu.

Program Kongresa predviđa: dolazak papina poslanika iz Rima, svečana misa papina poslanika, govor Sv. Oca Pape Pija XII. na radiju, zborovanja izaslanika društava katoličke akcije, javno zborovanje, noćno klanjanje i ponoćka, noćna procesija muževa sa svijećama, velika svetootajstvena procesija, staroslavenska služba Božja. Zatim priredbe: povorka svete Hrvatske, crkveni koncerti, prikazivanje stare naše drame »Žrtva Abrahamova«, glazbene drame o pokrštenju Hrvata, smotra hrv. nabožnih pjesama, koju će upriličiti Seljačka Sloga i dr.

Točan program Kongresa javit će se kasnije.

Popust na željeznicama. Odbor je zamolio i dobio obećanje od ministarstva željeznica, da će svi učesnici Euharistijskog Kongresa imati popust na državnim željeznicama 75 posto od redovite cijene. Sličan je popust zamolio odbor i od privatnih željeznica i parobrodarskih društava. Kad popusti budu odobreni, javit će to odbor putem novinstva.

Legitimacije. Za popust na željeznicama trebat će svaki učesnik da se iskaže *kongresnom legitimacijom.* Legitimaciju izrađuje Odbor, pa čim bude dogotovljena, razaslat će se župnicima, da ih dijele učesnicima. Legitimacija daje osim toga svakom učesniku pravo na *zajednički stan* u školama. Legitimacija će stajati 10.— Dinara.

Euharistijske slikice s molitvom za uspjeh Kongresa dao je Odbor izraditi i naskoro će ih razaslati besplatno. Bit će 4 vrste slikica, 2 vrste za djecu, a 2 za odrasle. Treba da svi molimo za što bolji uspjeh Kongresa.

Pjevanje za vrijeme Euharistijske procesije. Pododbor za pjevanje razaslao je popis svetotajstvenih pjesama, koje će puk pjevati na procesiji. Neka župnici nastoje, da učesnici te pjesme dobro nauče, jer će ih cijela procesija pjevati u isto vrijeme uz pratnju zvučnika.

Jubilarne marke dao je izraditi Središnji Odbor po umjetniku Antoniniju. Na markama su izrađeni hrvatski jubilarni simboli. Marke će se naskoro tiskati i dozvolom ministarstva pošta dne 15. travnja staviti u promet. Marke su vrlo lijepe, pa kako će vrijediti mjesto državnih, uvjereni smo, da će ih pučanstvo, a osobito filatelisti rado lijepiti na listove i dopisnice.

Proglas Episkopata. Naskoro će naš Episkopat izlati proglas na hrvatski narod o Euharistijskom kongresu, koji će biti štampan u svim našim listovima. Odbor nakon toga sprema letak za narod, uputu župnicima, kongresni plakat, kongresne značke i uputnice za put i nastanbu. O svemu tome će se u našim listovima još potanje govoriti, kad dođe vrijeme.

Vršimo propagandu za kongres svi, kojima je stalo, da nam uspije naša hrvatska i katolička stvar! Ovim kongresom želimo da naglasimo pred cijelim svijetom, da nas ima i da nijesmo od jučer i da nijesmo zadnji među evropskim narodima. Naša kultura, koja se oslonila na kršćanstvo i papinstvo, broji već 13 vijekova, a isto tako i narodna naša individualnost. Zar bi nas bilo, da nijesmo kršteni i da nas vjera nije krijepila u teškim i krvavim časovima naše burne historije. Zato smo zahvalni Bogu, a to hoćemo Kongresom da naglasimo. Zato odlučimo, da ćemo doći i druge oduševiti za to naše vjersko i narodno hodočašće.

»Ne valja se mnogo uzdati u čovjeka krhka i smrtna ,ako ti i jest koristan i drag; i nemoj se mnogo nad tim žalostiti, ako ti se katkad usprotivi i opre. Oni, koji su danas s tobom, sjutra ti se mogu oprijeti, i obrnuto: često se mijenjaju kao vjetar. U Boga se posve uzdaj, on neka ti bude strah tvoj i ljubav tvoja. On će te, zagovarati, on će sve učiniti, kako će ti biti bolje. Ovdje nemaš stalne postojbine, i, gdje mu drago bio, svuda si stranac i putnik; i nikad ne ćeš imati pravoga počinka ,ako se tijesno ne sjediniš s Kristom«.

TOMA KEMPENAC

SV. ELEUTERIJE, BISKUP I ISP.

(Blagdan 20. veljače).

Uz početke kršćanstva u Belgiji vezano je ime sv. Eleuterija. Starodrevna i znamenita crkva u belgijskom gradu Tournai uz sv. Piata, koga slavi kao prvoga utemeljitelja, štuje također sv. Eleuterija kao drugoga svoga utemeljitelja.

Koncem trećega vijeka iza Krista kršćanstvo je u današnjoj Belgiji bilo već prilična pustilo svoje korijene. Međutim, uslijed progon-

Sv. Eleuterije vraća vid slijepcu Mantiliju.

stava, koja su upravo tada žestoko bijesnila, dolazilo je ponegda i do otpada. Usto su u to vrijeme mnogi kršćani bježali iz Tournai-a. Tako je jedan od predaka Eleuterijevih, imenom Irenej, otišao u današnje mjesto Blandain, skupa s malom zajednicom vjernika.

Kad je god. 313. od cara Konstantina bila već dana sloboda ispovijedanja kršćanske vjere, nadođe malo kasnije nova nevolja na mlado kršćanstvo u Belgiji. Bile su to neprilike i poteškoće za seobe naroda. Iza Huna i Vandala nadođu Franci. Ovi porušiše sam grad Tournai. On međutim kasnije bi opet podignut iz ruševina, i Franci, već prilično pripitomljeni, udariše tu sjedište novom kraljevstvu. A sada se i samo kršćanstvo poče sve bolje razvijati.

Tu dakle u Tounai-u rodi se naš Eleuterije oko god. 4566. Njegovi naime roditelji Seren i Blanda, koji su vukli lozu od mučenika Ireneja, bijahu se već preselili iz Blandain-a u Tournai, koji je sada bio postao glavni grad salijskih Franaka, dograđivan i uljepšavan od raznih vladara napose od Hilderika.

Za rana je Eleuterije počeo svoje školovanje. Jedan od saučenika mu je sv. Medard, kasnije njegov sudrug u biskupskoj časti. Tako će jednog dana proročanski reći Medard Eleuteriju: »Dragi moj Eleuterije, ja ti navješťam, da ćeš ti biti najprije franački knez, a onda biskup u ovom gradu«. I to se je doista ispunilo.

Mirni dani ne potrajaše ipak dugo. Franci naime još uvijek bijahu u većini pogani. Ne gledahu dakle rado sve jače množenje kršćana, u kojima su još uvijek gledali ostatak rimske vlasti. Znak za opće nasilje nad kršćanima bude dan, kad je Klodovik, nasljednik Hilderika, potukao u Soissons-u god. 486 rimskog vojskovođu Siagrija, te kad se njegova vojska dade na pljačku po Galiji i Belgiji.

Kao što negda njegovi pretci, tako se sada i Eleuterije povuče iz Tournai-a u Blandain. Tu se s vremenom razvi cvatuća kršćanska općina, koja podigne tu kasnije i skromnu crkvu. Međutim, kako su bili minuli progoni i kako je Blandain sve više postajao središte za okolne kršćane, pomišljalo se je sada i na to, da dobije svoga posebnog biskupa.

Odmah je pala kocka na Eleuterija. On je tada već bio neki visoki činovnik ili franački knez. Nego, kako je on još bio premlad, izbor pade na jednog svećenika imenom Teodora. Međutim ovaj umre poslije same tri godie, i sada se opet oči sviju okrenuše prema našem Eleuteriju, koji se je već bio pročuo radi svoga djelovanja u obraćanju pogana.

Dok se je ovo zbivalo, već se bio dao pokrstiti Klodovik (496) i sv. Remigije je organizovao crkvu i hierarhiju u belgijskoj Galiji. On je dao također pristanak na postavljanje Eleuterija za biskupa u Tournai-u ali ga međutim uputi u Rim papi Feliksu III., da od njega dobije bule o biskupskom imenovanju. Ne znamo točno, je li mu sam papa dao biskupsku posvetu ili iza povratka sv. Remigije. Eleuterije je vjerojatno vršio u to vrijeme ne samo duhovnu, biskupsku nego i svjetovnu kneževsku vlast, što uostalom nije bilo ništa neobično u tadašnje doba.

Uz revno upravljanje povjerenim vjernicima, Eleuterije se je pročuo naskoro također radi mnogih velikih čudesa.

Bio je to najprije slučaj s kćerkom Cenzorina, upravitelja u Tournai-u, imenom Blandom.

Još dok je negda Elenterije boravio u Tournai-u, zaljubi se ona silno u nj. Međutim još mu nigda nije bila dala izražaja svoje ljubavi. Kad je sada dakle Eleuterije kao biskup došao u Tournai, odluči ona to napraviti. Međutim, kako je naš svetac od Boga bio upućen u namjeru njezinog dolaska, iziđe joj u susret te će joj ovako:

»Zar ne znaš, da je naš Gospodin, kad je sotona kušao, da ga napastuje, rekao mu: Otiđi sotono. Kako se usuđuješ napastovati Gospodina Boga tvoga?« I zapovijedi joj u ime presv. Trojstva da se udalji. Međutim, ili je to bilo od tuge ili od Božje kazne, djevojka na povratku pade mrtva kao gromom udarena. Teško se je to dakako kosnulo Cenzorina. Eleuterije mu sada obeća, da će mu uskrisit kćer, ako se on i njegovi dadu pokrstiti. Cenzorin zatraži da se savjetuje sa svojima, a na povratku obeća da će ispuniti uvjet Eleuterijev. Međutim, kad je ovaj pokušao da napravi čudo, pokušaj osta bez uspjeha. Bilo je sada jasno Eleuteriju, da je po srijedi neiskrenost Cenzorinova, a kad se ovaj pokaje od svoga grijeha, Eleuterije dade otvoriti Blandin grob i pozvavši je tri puta po imenu, povrati je život ocu.

Sa svim tim Cenzorin je neko vrijeme još krzmao da izvrši obećanje, dapače je i progonio i svoju kćer, sada već uzornu kršćanku, i samog Eleuterija, dok konačno nije milost Božja u njemu pobijedila i on se sada dade na potpuno kršćansko življenje.

U Tournai-u je Eleuterije dao podignuti crkvu u čast Majke Božje. To dakako nije ona današnja veličanstvena crkva, nego jedna mnogo skromnija. Međutim u njoj je kroz trideset i šest godina odjekivao glas ovog velikog biskupa i apostola. U njoj je on također vratio vid slijepcu Mantiliju i oslobodio od gube Pericija.

Mantiliju je vratio vid na sam Božić, i to u sličnim prilikama kao i naš Gospodin slijepcu iz Jeriha.

Kad je naime iza službe Božje Eleuterije po običaju dijelio milostinju, nije bilo nikoga, tko bi doveo Montilija u blizinu sveca. Slijepac stade tada glasno njega nazivati. Eleuterije dade dovesti Mantilija k sebi i ovako će mu: »Neka naš Gospodin Isus Krist, koji je stvorio oči slijepcu od rođenja, otvori također tebi oči«. Tada napravi znak križa na očima slijepca, zapita ga još, da li vjeruje u Isusa, Sina Boga Oca svemogućega. A kad Mantilije to potvrdi, ovako završi Eleuterije: »Neka ti dakle bude po tvojoj želji i po tvojoj vjeri«. I odmah se otvore oči slijepcu, te on otide hvaleći Boga. Od toga vremena predvorje, gdje se je zbilo to čudo, bude prozvano »Mantilijevim vratima«.

Tu je bio iscijepljen također gubavac Pericije.

Kad su jednom katekumeni išli prema crkvi da budu kršteni, među njih se umiješa i Pericije. Međutim radi njegove odurne bolesti svatko ga je izbjegavao. Nitko također nije htio da ga povede Eleuteriju. Kad je međutim ovaj iza dulje vremena prolazio mimo gubavca, povika on iza glasa: »Oče sveti, evo te već četrdeset dana ovdje čekam, da budem kao i drugi pripušten krštenju«. A kad jedan svećenik upozori Eleuterija, da je to gubav čovjek, zato nek mu reče, da se udalji, ovako će ga prekoriti sveti biskup: »Čovječe male vjere, što to veliš? Znaj, da je ovih kraljevstvo nebesko«.

Zato Eleuterije pred cijelim narodom krsti Pericija, a voda krštenja opere ne samo istočni grijeh s njega nego također svaki trag gube.

Zadnje godine života Eleuterijeva obilježene su žestokom borbom protiv krivovjeraca. To su bili u prvom redu Arijanci, a zatim također sljedbenici Apolinarija i Nestorija. Premda je već i drugi put putovao u Rim za pape Atanazija II., odluči se sada da dozna od samog Kristova Namjesnika najbolji način u borbi protiv heretika, na treće putovanje. Sjedio je tada na Petrovoj stolici papa Hormizda. Ovaj primi časnog starca s očinskom pažljivošću i dade mu sve potrebite upute.

Kad se je povratio u svoju biskupiju, pokušao je Eleuterije sve moguće načine da privede krivovjerce na put prave vjere. Dade čak god. 527 sazvati sinod i dozvoli im da tu slobodno iznesu svoje mišljenje. Međutim upravo tu na sinodu došlo je još više na vidjelo njihovo duhovno siromaštvo i njihova zloba, te oni budu javno posramljeni. Radi toga odluče mu se krvavo osvetiti.

Kad je jednog dana izlazio iz katedrale s đakonom Atanasijom i učenikom Andoanom navale na nj krivovjerci i izbiju ga mačevima i toljagama. Njegovi ga učenici u strahu za vlastiti život ostaviše, a kad se k njemu povratiše, nađoše ga svega u krvi, ali još u životu. Poživi još pet sedmica, toliko da je mogao za svoje krvnike zagovarati kod upravitelja Cenzorina, koji bijaše odlučio da ih dade objesiti.

Eleuterije ovaj zemaljski život zamijeni s vječnim vjerojatno dne 30. lipnja god. 531. okrunjen dvostrukom krunom: mučenika i ispovjedaoca. Četrnaesta stogodišnjica od ovog događaja bila je svečano proslavljena u Tournai-u god. 1931.

Na glas o teškom stanju svetog biskupa dođe iz Noyona njegov drug iz mladosti, biskup Medard. On mu i priredi svečani ukop. A narod je također njega želio za nasljednika Eleuterija. Tako su za neko vrijeme u jednoj osobi bile sjedinjene biskupije u Noyonu i Tournai-u.

Svečevo tijelo bude najprije pokopano u Blanlain-u god. 1064. bude preneseno u Tournai. God. 1566., za vrijeme vjerskih ratova sahraniše ga u Lonai-u, a za vrijeme francuske revolucije čuvalo se je kod jedne osobe u Tournai-u, dok nije konačno god. 1804. svečano bilo preneseno u tamošnju katedralu.

Sv. Eleuterije spominje se i kao crkveni pisac. Od njega imamo jednu ispovijed vjere, jedan govor o presv. Trojstvu, tri govora o Utjelovljenju, Porođenju Isusovu i Navještenju. U ovom posljednjem ima krasan odlomak o Marijinu djevičanstvu i dirljiva molitva Majci Božjoj. Sačuvana je također njegova molitva pred smrt, da Bog očuva u vjeri njegovo stado.

S. L.

SLAVNOM MUČENIKU KRUNICA POMOGLA U NAUKU

Bl. Petar Chanel, prvi mučenik Oceanije, bude poslan na školovanje u Gras. Međutim naskoro osjeti tako nenadanu i duboku odbojnost prema učenju, i nije ju mogao svladati uza sve svoje velikodušne napore. Radi toga je bio tužan i zamišljen. A uslijed toga je očigledno i sa zdravljem propao. Nitko nije mogao da nađe razlog ovoj nagloj i neugodnoj promjeni. Svaki pokušaj da ga se nagovori ili rastrese bio je uzaludan. Napokon učenik donese odluku. Pokupi naime jednog dana svoje stvari i knjige, u nakani da napusti školu i da se vrati roditeljima.

Već je upravo bio na putu, kadno, prolazeći mimo jedne crkve, sretne jednu staru ženu. Njena pobožnost odmah osvoji potpuno njegovo povjerenje. On joj dakle naivno povjeri svoj slučaj. Međutim ni njene opomene i savjeti ne koristiše ništa. Za sve to on osta potpuno gluh. I on bi bio do kraja izvršio svoju odluku, da vješta savjetnica nije upoznala slabost njegova srca i da se nije utekla prijedlogu, koji on nije mogao odbiti. Ovako mu progovori: »Petre, slušaj me! Prije nego ćeš dalje proslijediti, pitaj za savjet bl. Djevicu. Uđi u crkvu i pred dobrom Majkom izmoli tvoju Krunicu. Sigurna sam, ona će ti reći, što imaš uraditi«.

Dječak posluša. Na ulazu u crkvu odloži svoju putničku prtljagu i otiđe da izmoli ugovorenu Krunicu. Jedva što je završio Krunicu, sav promijenjen povrati se dobroj ženi.

»Dobro dakle — reče mu ona nježnim glasom — što ti je rekla dobra Majka?«

Na to pitanje on se nasmiješi, a oči mu se međutim ovlažiše suzama.... Dobra Majka ne bijaše doista rekla ništa njegovim ušima, ali je zato ona govorila njegovom srcu... I Petar ju bijaše potpuno razumio.

Sjećajući se toga, dvadeset godina kasnije ,bl. Chanel je govorio: »Ja neznam, što mi je tada bilo u glavi. Mislim, da se je đavao bio tamo uvukao. Nesretnik! malo se je htjelo, da mi je sve bilo bačeno na kocku. Bio sam, a da to ne mogu objasniti, u muci i tjeskobi takve vrsti, da je to graničilo skoro s očajem. Ako sam opet postigao spokojnost i hrabrost, dugujem to bl. Djevici«.

I slavni mučenik nije nigda zaboravio ovu Gospinu milost, te nije jedan dan prošao, a da nije izmolio svoju Krunicu.

U RATNOM VIHORU

(Nastavak)

4.

29. lipnja, baš na blagdan svetih apostola Petra i Pavla započeše jači okršaji između dvije neprijateljske vojske. Župnik je Herman čitavo jutro ispovijedao djecu, pa mladiće i djevojke te trećorece i trećoretkinje. Kugle iz topova, prasak šrapnela i granata, te ubojita zrna iz strojnih pušaka padala su na blizu i na daleko. Ljudi su jednako mirno stajali u crkvi i pobožno primali svete Sakramente. U jedanaest je bila svečana sveta Misa. Crkva je bila dupkom puna pobožnoga naroda. Iza Evanđelja progovori on o mučeništvu svetih Apostola. I nas slično čeka«, rekao im je. »Ta to vam sigurno nagovješta gruvanje topova, prasak šrapnela i zvrndanje ubojitog oružja. Ali ne bojte se!« »Ni vlas s glave ne pada bez privole Oca vašega, koji je na nebesima« — rekao je Spasitelj. Ali ako pade i glava, znajte, da je pala i sv. Petru i Pavlu; ali iz ljubavi prama Spasitelju, pa zato ih je ovjenčao vječnom krunom. Tako će i nas. Treba samo za Njega trpjeti. Sam sveti Pavao tvrdi: »Ako s njime stradamo, s njime ćemo i kraljevati.«

Ove riječi župnika Hermana, počeše se ispunjati u svemu svojem opsegu i zamašitosti baš dne 7. srpnja 1917. Tog naime dana oko osam sati u jutro, naglo pokuca čovjek na vrata župnog stana. Zvonar Marko pohiti, da mu otvori.

— Hvaljen Isus i Marija! — sav zapljehan će čovjek. — Gdje je velečasni župnik?

— Evo me, prijatelju! — izlazeći iz ureda, župnik će Herman. — Ili je tko na smrti?

— Jest baš na smrti jedna stara! — potvrdi čovjek.

— Daleko?

— Daleko, velečasni! Daleko, uprav tamo pri Soči.

— Pri Soči? Ah, tamo je strašno, užasno i veoma pogibeljno! — zabrinuto će župnik Herman.

— Da, strašno, užasno, veoma pogibeljno. No Bog će biti uz vas, a ako je Bog s vama, tko će protiv vas?

— I jest Bog će biti uz mene, ali ko da me prati, pokaže put, gdje stanuje žena?

— Sam Bog će vas pratiti, pokazati put, a kuća je umiruće žene iza obrambenih žica, iza ceste, pri samoj Soči i pokaže čovjek smjer rukom.

Župnik Herman razumio je svu stvar. Nije više htio, da dalje sili čovjeka, eda ga ne izvrgne smrtnoj pogibelji — a njemu je red. No ni zvonara Marka nije htio ni moliti, ni siliti. Ta ne smije po duši ni radi njega samoga ni radi žene i šestero nejačadi. Stisne ramenima, pođe u crkvu, uzme oružje Božje i uputi se k umirućoj ženi.

Put, kojim je morao da ide župnik Herman, bijaše zaista strašan Na blizu i na daleko gledao je, susretao je vojnike u jarcima, pri

kamenu, potrbuške. A svi naoružani do zubi, uz ubojita sredstva. I svi ga gledahu munjevitim, tupim pogledima, srditi, razjareni od gladi, bijede i skrajne patnje. Bijahu visoka stasa, širokih pleća, koštunjava, jaka sustava. Takove je austrijska vojska poslala u najžešći boj protiv Talijana, a to bijahu Bosanci, Hercegovci, Dalmatinci. Njihov strašni vanjski izgled rat je osurovio, ali dobra i plemenita narav je još tinjala u njima, pa nijedan da je izustio i riječi uvredljive, a kamo li pucao na njega.

Ali ako nijesu na župnika Hermana pucali naši ljudi, pucali su s protivne strane Talijani. Najveća je bila pogibelj za nekoga na fronti, ako bi se ispružio i micao. Na njega su gađali. Za to je morao za vrijeme okršaja svak da bude skriven u jarcima, iza kamena, u šumi. u pećini. A ako se već nalazio na ravnici, morao je da leži čitave satove, čitav dan, ako ne će izgubiti rusu glavu. Tekar su vojnici mogli da iziđu pred veče, po noći, eda skuhaju i razdijele hranu, donesu vode, obave najnužnije stvari i poslove. I to sve u mraku, jer s protivne strane neprijatelj pali ili za sutrašnji nišan bilježi.

Župnik Herman morao je da ide usred takvog bojnog polja. I časkom se granata ili šrapnel zrakom zviždukao, časkom ispred ili iza njega se rasprskao, a on se pri tomu ili za kamen skrio ili se potrbuške bacio i zazvao: »Isuse, spasi me, pogiboh!«

Ali je još viša pogibelj bila od puške, od strojnih metaka. Na zujanje granate ili šrapnele već se odavna bio privikao i po zujanju izmjerio je daljinu, gdje će pasti i rasprsnuti se. Prama tomu bi odredio i mjesto, gdje i kako da se sakrije, ali metak iz puške, ko da zna i odakle ide i kamo će pasti. I svaki čas su mu ubojita taneta zujala oko njega, kao pčele pri košnici. A župnik Herman samo je zazivao: »Isuse spasi me, pogiboh! Isuse, ne daj ni Sebe, ni mene u ruke neprijatelja!«

I sat puta prevalio je župnik Herman u strašnom strahu, neizvjesnosti i pogibli. Ali i u užasu! Gdjegod je prolazio, iz bliza i iz daleka gledao je unesrećene, iznakažene vojnike. Mrtvi ležali su jedan preko drugoga ili pojedinačno. I jedni potrbuške, drugi lezimice raširenih, ispruženih i svinutih nogu, a ispod njih duboka brazda u zemlji. Znak silnih muka i boli, dok su umirali. I neki držahu stisnute pesnice, neki su ih ispružili kao da mole pomoć ili vapiju za osvetom, ili se prijete. Mnogima je virio nos iz zavoja na glavi, mnogima odrezane, ili raskomadane noge, ruke, rasprsnuta glava, mozak, utroba izišla vani, čitavo tijelo u hiljadu komada odletjelo. I svi ovi ležali su nepomično, dugo, raščupane kose, otvorenih očiju, koje su se caklile na suncu. Pa kakav je strah, užas čovjeka spopadao, kada je morao preko tih lješina prolaziti dane i mjesece i gledati ih otvorenih ustiju, očiju, pune gamadi, štakora. I sve je to strašno, a najstrašnije, kad bi se tjelesa usmrdila, osobito ljeti, a nije bilo koga da ih pokopa.

A eto na takova šta nailazi sat vremena i župnik Herman. Stužilo ga u srcu, kad je sve to gledao, i kada je promišljao, da su to sinovi, oci, koji su umrli daleko od zavičaja, roditelja, braće, sestre, žene,

svojte i da ih nije nitko oplakao, nitko se ni pomolio za duše njihove! I on je na to proplakao, za njih se molio: »Pokoj vječni daruj im, Gospodine, i svjetlost vječna, svjetila njima!«

Župnik Herman već nije mogao da gleda takove strahote, a opet, pomisli, što sam bliže Soči, to sam bliže pogibli. Zato okrene stramputicom. Ali je tu koješta strašnije, užasnije doživio. U gustoj šumi među gudurama, pećinama bijahu uzatočeni ruski zarobljenici. Ovi nesretnici bijahu pripušteni samima sebi, da umru od gladi. I u skrajnoj bijedi kidali su koru sa stabala i jeli. A kad je i toga nestalo, dovukli su, osobito noću, crknute konje, mazge po bojnom polju, rasjekli još neusmrđene djelove: uši, vrat, potpapke pa pekli, kuhali i kao najbolju poslasticu jeli. Gledao je i to kako mnogi bajunetom paraju s glave tjeme ,kožu i tako sirovo gutaju, kako drugi, oh strahote! otimlju psu, zvjeradi iz čeljusti meso ili zajedno s njima deru lješinu i jedu.

I što je dalje išao, nailazio je na sve strašnije, užasnije pojave. Dalje od uzatočenika Rusa, među strašnijim gudurama, među provalijama, u gustoj šumi, u pećinama skrivali su se mnogi austrijski deserteri. Ovi se jadnici nadahu svaki čas konačnoj ofenzivi, pa će tu, krijući se, iznijeti glavu i vratiti se u svoj zavičaj. No i ovi skapavahu od još gore gladi, bijede i nevolje. Ta za njih nije nitko ni znao ni vodio o njima računa. Zato su noću izišli iz svojih tajnih skrovišta i tražili ne kruha, već kao i Rusi, kakve krepaline.

A kada su sada ugledali župnika Hermana, izišli su iz svojih skrovišta, te nijemo, tupo, pružajući ruke, vapili: »Kruha, ruha, novca!« I strašno je bilo vidjeti te ljude, neobrijane, raščupane, blijede, mršave, upale — ta bijahu živi kosturi, prave aveti!

Ali naišao je na još strašnije prizore. Mnogi jadnici ležahu na zemlji iznemogli od gladi. Želudac, sva utroba im se stisnula, skorila, pa ih unutra mučilo, peklo, pržilo. Od muke se samo zavijaju, mru, ali umrijeti ne mogu!

Između tih nesretnika, naišao je na trojicu, koji su od gladi ležali na zemlji, previjali se, duboko uzdisali: »Brate«, — sagnuo se jednome — »ti slabo?« Bijednik otvori oči, ugleda svećenika, pa će tihanim glasom: »Ujače, umirem od gladi, naredi me s Bogom«. I naredio ga je, ispovijedio, pa pouljio. A tako još dvojicu Bosanaca. Pričestiti se nijesu mogli, jer im se unutra od gladi sve zatvorilo, a i posvećenih Čestica dovoljno nije imao.

Župnik Herman četiri sata prolazio je preko carstva smrti između živih i mrtvih kostura. Tjelesne pomoći nije dijelio, jer ništa nije ni imao. Samo duhovne pomoći: molitve mrtvima, a živima riječi utjehe, pouzdanja u Boga, dijelio je na sve strane. I na koncu prolio je suzu žalosnicu nad takovim rasulom, ali i suzu radosnicu nad spasom triju duša!

Tako iz carstva smrti iziđe župnik Herman. No još nije bio na cilju. Baš sada, pri cilju, bit će istom u pravoj pogibelji — u čeljusti smrti.

Nad rijekom Sočom dizala se postepeno visoravan. Do rijeke put, a iza istoga odulji uvojak zemlje, sličan poluotočiću. Na njemu je bila kuća umiruće žene. Rijeka Soča dijelila je dvije neprijateljske vojske, a bijahu obje naoružane paklenskim oružjem. Najprije po svoj visoravni bijahu izrovani duboki šančevi, a ove su spajali podzemni tuneli, a u zemlji i na zemlji samo ubojito oružje i najbolji i najjači vojnici, većinom Bosanci, Hercegovci, Dalmatinci. Župnik Herman bio je dobro poznat po čitavoj fronti, pa ga pustiše, da slobodno ide umirućoj ženi, dakako uz pogibelj vlastitog života. Pače mu rekoše, da do tamo ni živ ne će prispjeti, a kamo li se zdrav vratiti.

Župnik Herman na to se časkom ozbiljno zamisli. No najednom će odlučno: »Idem, pa što Bog da i sreća junačka! Ta ako je Bog sa mnom, tko će protiv mene?« I prolazio je kroz šančeve, iz kojih su se pomaljali surovi vojnici, a i još surovije zapovjedništvo. Išao je među oštre šiljke, koji su virili iz zemlje, uz neprestano zujanje granata, ubojitih taneta. Napokon je prispio... Kamo? Umirućoj ženi? Ali, da, do nje je kojih dvijesta koračaja, ali pri svakom koraku, ždrijelo je smrti. Bijahu naime postavljeni od sedam do dvanaest metara široki obranbeni žični bodljikavi koloturi, a u duljini uzduž čitave fronte. Između tih žičnih valjaka bijahu mali puteljci do pasa, posuti ručnim granatama. Župnik Herman, kad dođe pred tu neman, ozbiljno se zamisli. Spopade ga strah, trnci mu prođoše i dušom i tijelom. — »Ovdje ozbiljno treba da promislim, šta ću činiti« — reče u sebi. »Ali što učinim, svugdje mi je smrt za vratom. Po što da se vratim? Duša je po srijedi, nju treba spasiti, narediti s Bogom. No kuda da prođem? Ili preko kolotura ili preko ručnih granata? Gdje je za mene opasnije? Ako prođem preko kolotura, skoro sam bos, vide mi se prsti, izranit ću se, krv će točiti i ja ću se otrovati. Ako prođem preko granata, stat ću na fitilj, onda će mi silni prasak zraka, ne samo pluća i srce uništiti, nego i sve tijelo rasmrskati. (Takova je bila vrst granata. Kad bi prasnula, pritisak zraka uništio bi srce i pluća). Ah, idem — in nomine Domini! — preko granata!« I prije no će stupiti, pokaja se za grijehe. A kajao se pri svakoj stopi, jer svaka stopa bila je ždrijelo smrti. I premetao je svaku stopu oprezno, bojažljivo, u silnom strahu. I kad bi nanovo imao da stupi zavapio bi iz dna duše: »Isuse, Isuse, spasi me, izgiboh.« I spasio ga je tako, te mu se na zadnju činilo, da nije prolazio preko ubojitih granata, već preko mekog snijega.

Župnik Herman prošao je živ kroz ždrijelo smrti, ali iza njega naišao je na drugo. I ravnica i put bijahu posuti ručnim granatama kao kruškama. No, ne tako visoko kao među koloturima, pa je negdje svom nogom, negdje na prste, na petu preskakao, dok nije stigao do praga umiruće žene. Tu mu živci popustiše, da je smalaksao i onesviješćen na prag pao. Za pol sata došao je k sebi, pokucao na vrata, otvorio ih i našao na klupi umiruću ženu!

— Oh, velečasni! — začuđeno će tihim glasom žena. A ko Vas je pozvao, doveo k meni?

— Isus me je doveo — odvrati župnik Herman. A zar me Vi nijeste pozvali?

— A po komu bi vas pozvala, kad nikoga i nemam, a nitko i ne smije, a i ne nemože da prođe i k meni dođe. Ah jadnoj meni na tužnoj, siromašnoj klupi, bez muža, djece, svojte, bez ikoga!

— A zar ste imali djece, svojte? — zapita župnik Herman.

— Imala sam ih šestero: tri sina, a sada su na fronti, a valjda su i poginuli, ne javljaju se dugo, a tri kćeri su se poudale.

— A kako ste živjeli na ovom osamljenom mjestu?

— Dobro smo živjeli. Imali smo mlin i svratište uz cestu, a sada je sve propalo, razrušeno, — vidite — i pokaže rukom otvore, odrtine na zidovima — a očima — sav krov razotkriven.

— Pa zašto se nijeste negdje odselili, kad je započeo rat, oružanje na ovoj fronti?

— Ispočetka svatko je govorio, da rat neće dugo trajati, a kad se počeše na ovoj fronti naoružavati, ostadosmo nas dvoje starih bez svega, a kud bez ičega da selimo?

— Imali ste dakle i muža?

— Imala sam do prekjuče. Bijednik, za moju i svoju preveliku nesreću, izišao je pred kuću, sjeo i ubojito tane pogodi ga. Zajauče, doletim, na mojim rukama za čas izdahne, a juče ga svojim rukama pred kućom zakopah. I evo ja, od prevelike žalosti i tuge nemogu ni živjeti ni umrijeti. Tako nabrajajući, jadna žena gorko zaplače i otiraše pregačom vruće suze.

— Oh, Bože, strašne li nesreće, žalosti! — uzdahne župnik Herman. No, draga sestro, vi ćete se narediti s Bogom?

— A drugo mi i ne ostaje na smrti.

— A onda raj, u lijepo nebo! — nastavi župnik Herman i već ju je blagoslivljao da lakše i potpunije može ispovijediti svoje grijehe.

Umiruća žena kako primi svete Sakramente, bijaše mirna, spokojna, blažena. I župnik Herman bijaše isto tako. Ta poslije tolikih stradanja pomirio je s Bogom, otpremio za sretnu vječnost jednu dušu! A to je sve, a to je najviše, što može jedan svećenik na ovomu svijetu. No, prije nego će se rastati sa umirućom ženom zapita je: »Pa baš nijeste vi poslali nikakova čovjeka po mene?«

— A koga bi? Pokraj nas niko ne može i ne smije proći, a vojnici su se povukli u šančeve dosta daleko od tih bodljikavih kolotura.

— No onda, draga starice, recite mi, dali ste se vi molili kakvom svecu za sretnu svetu smrt?

— Jesam da — s nekim će mirnim posmijehom žena. Evo ovdje molitvenik. U njemu je molitva svetoj Obitelji za sretnu smrt. Ja sam je svagdano molila. Sada sam uvjerena, da je to bio sveti Josip, koji mi je po Vama poslao svoga Othranjenika Isusa.

Na to proplače od ganuća župnik Herman, proplače od ganuća i sreće umiruća žena i kroz suze izgovarahu molitvu zahvale sv. Obitelji.

Sutradan bio je između dvije neprijateljske vojske strašan okršaj. U njemu bijaše sravnjena sa zemljom kuća umiruće žene, i ona, pod tim ruševinama nađe svoj hladni grob.

5.

Župnik Herman proslijedi isti, a u mnogočem teži križni put. Prešao je najprije među ručne granate do obranbenih žica, pa preko granata između žičnih kolotura. Dok je prolazio, stavljao je nogu po nogu, petu za petom, i to po mogućnosti na isto mjesto gdje i prije. Tu mu se činilo časkom najsigurnije, a časkom najnesigurnije, pa su mu se trnci kroz srce, kroz svo tijelo ko struja vrzli, smrtni strah spopao da ga je znoj oblio, a kosa mu se ježila. No ipak pomisao da ga je Bog čuvao prije, gonila ga je sve dalje i dalje, dok napokon, postavivši zadnju nogu na stalno, iz sveg srca i duše usklikne: »Deo gratias — Bogu hvala!«

Dok je župnik Herman prolazio između Scile i Karibde, samo je mislio, kako da iziđe zdrav. Ali, kad je već pošao i stao na stalno, istom mu se sada smrači pred očima. Pomisli: »Posljednja bit će gora od prve.« I silno ga je zabrinulo. Jer: nositi po danu glavu u torbi — zlo je. Ali: nositi je po noći — posve je zlo i naopako.

Ipak mu odlane, kad se sjeti, da je jutros ponio sa sobom električnu sijalicu. Izvadi je iz džepa, primakne prstom spojku, no svijetla ne dava. Primakne i drugi i treći put, ali jok, uvijek isto, te isto. Sjetio se: sinoć se vratio mokar kući, pa je na vlažnu izhlapila.

— A što ćeš sada, kud ćeš, kamo ćeš, jadni Hermane! Pomisli: Ostati ovdje strašno je, proslijediti i strašno je i pogibeljno«. Stao je časkom i zamislio se duboko. »Ali idem — reče neustrašivo — pa što Bog da i sreća junačka!« I hodio je i bilo je još dobro, dok se nešto vidjelo. Vojničkim stražama poznat, svaka ga je puštala a opet je znao gdje stavlja nogu. Ali kad se posve zamračilo, svaki čas ga je straža zaustavljala, a često je pao u šanac, u grabu, a jednom čak i u nužnik, da se jedva iskopao.

Ipak je išao naprijed. I što je išao dalje, to manje je nabasao na utvrde a i na straže. Pomisli: »Zabasao sam, zalutao sam.« A sada mogu svaki čas u ovoj tami u ponor. I spopade ga takav strah, da su mu noge klecale i svo tijelo drhtalo. Svetu Krunicu, koju je dotle molio i razmišljao, nije mogao nastaviti. Samo je na prekide zazivao Imena Isusa, Josipa i Marije. Zaustaviti se nije smio, pa je korak po korak bojažljivo, oprezno stavljao i svaki čas gledao dali će gdje opaziti tračak nade, tračak spasa. I ugledao je poslije toliko i toliko vremena vrludanja, u daljini, malo, malo svjetlo. Uputi se prama njemu, dok napokon ne prispije pred nekakovu, na pola srušenu kuću. Pokuca na vrata. Ukućani ne htjedoše otvoriti. A i s pravom, ta mrkla je noć, a kuća je na fronti među samim razjarenim vojnicima. Župnik je Herman neprestano kucao i vikao iza vratiju: »Ne bojte se, svećenik je!«

Čovjek otvori na pola vrata, malko pomoli glavom i uvjerivši se da je svećenik, pusti ga u kuću.

— Odakle Vi velečastni? — zapita čovjek.

— Ne pitaj me odakle, nego pitaj me, da li sam živ — odvrati župnik Herman.

— Da, da — zabrinuto, tugaljivo će čovjek — tako sada treba pitati ljude u ovom nesretnom ratu. I ja sam jedva živ izvukao glavu u Rusiji, a eto bolesna, ranjena poslali me na dopust. Došao sam evo na razvaline, na pustoš i ovo dijete sada po prvi put gledam i grlim. I zaplače čovjek, žena i dijete, a zaplače i župnik Herman.

— Velečasni, reče čovjek, žao mi je da vas ničim ne mogu da podvorim, — jer ništa i nemam.

— Znam, da nemaš, kao ni svi — odvrati župnik Herman. Samo neka svima dobri Bog udijeli strpljivost i razabranje u ovom užasu. Jedno te molim, da me izvedeš na pravi put, da prispijem barem živ do župnog stana.

Čovjek namah pohiti, spusti dijete na krilo majčino i zaputi se za župnikom Hermanom.

Hodili su obojica još dugo vremena, a čovjek izvevši župnika Hermana na pravi put, vrati se natrag.

I župnik Herman prispio je kući nakon šesnaest sati užasnog stradanja! Legao je u kut, na tvrdu klupu, onako u reverendi, bez pokrivala. Ta drugo i nije imao. Legao je onako izmoren, gladan, samo nešto tvrda kukuruzna škroba izjeo je. Dugo nije mogao da zaspe. Pred pameću vrzli mu se užasni događaji, te napokon usnuo je radostan, što je sve to pretrpio na slavu Božju, za spas četiriju duša.

Oko osme ure digne se župnik Herman, te pođe u crkvu da služi sv. misu. Odavna ga je čekao zvonar Marko. Iza sv. mise obojica pođoše u njegov stan. Tu je Lucija, žena zvonareva, pogostila župnika Hermana oguljenim, neposoljenim i nepouljenim krumpirima. I jeo je kao najbolju poslasticu, ta kako i ne ćeš, poslije dvadesetičetiri sata strogo posta i sušenja. I dok je jeo, pripovijedao je tužne doživljaje i užasna jučerašnja stradanja, te ih polijevao vrućim suzama. I Marku, Luciji i svoj djeci navriješe suze, pa se svi rasplakaše kao gladna godina. A napokon primirivši se, uz zadnje suze i jecaje zapita župnik Herman za čovjeka, koji ga juče pozivao k umirućoj ženi. Zvonar će Marko na to: »Gospodine župniče, koliko vi znate za onog čovjeka, toliko i ja. Pozvavši vas, nestade ga, kao da ga je zemlja progutala ispred naših očiju!«

O. Lujo Matijaca

(Nastavit će se)

U MARIJI JE SPAS

Blago onom, koji Tebe,
Djevo - Majko dnevno moli,
Pomoć nać će usred borbe,
Melem nać će svakoj boli.

Blago onom, tko ružama
Tvojih »Zdravo« Tebe kiti,
Komu slast je kod oltara
Tvojeg, Majko, često biti.

Jedina si kadra, Djevo,
Da sve vidaš ljudske rane,
Ti si zdravlje naše duše,
Ti nam sladiš teške dane.

Rajska vrata nama Ti si!
Ti nam spasa jesi zvijezda!
Ti nam štit si silan, moćan,
Kad navali sva najezda

Svih, što mrze na Isusa,
I na Tebe, Majko mila;
Kad se pakla digne složna
Da nas bije divlja sila.

Ti si zdravlje nemoćnika,
Ti si grješnih utočište,
Ti se nikom ne oglušiš,
Koji pomoć Tvoju ište;

Koji Tebe, Djevo, moli,
Oči vjere Tebi diže,
Tebi ljubav, Tebi vjernost
Vječnu, Majko, sveđ prisiže.

Zato, čuj nas, Djevo mila,
Blagim okom nas pogledaj,
Vlasti tminam nad dušom nam
Nikad moći, Majko, ne daj,

Već nas blagom rukom vodi
Sve do tamnog ljudskog groba,
Iza koga svjetlost svijetli,
Duši sviće novo doba.

Novo doba, novo žiće,
Nove vječne Božje sreće,
Gdje bol ljudska svaka gine,
I gdje zloća vladat neće.

ANTE BELANIĆ

»I Krista su ljudi, dok je na zemlji bio, prezirali; a u najvećoj nevolji su ga znanci i prijatelji ostavili u sramoti. Krist je htio trpjeti i preziran biti, a ti se još usuđuješ na nekoga tužiti. Krist je imao protivnike i ljude, koji mu prigovarahu, a ti hoćeš, da ti svi budu prijatelji i dobrotvori. Kako će ti se okruniti strpljivost, ako te ne snalazi nikakva suprotivština? Ako ne ćeš ništa neugodna pretrpjeti, kako ćeš biti Kristov prijatelj? Trpi s Kristom i radi Krista, ako želiš s Kristom kraljevati«.

»Da si jednom potpuno u srce Isusovo ušao i vruće mu ljubavi samo malo okusio, nikad se ne bi brinuo, je li što ugodno, nego bi se više veselio pogrdi, koja ti je nanesena, jer ljubav k Isusu čini, da čovjek sama sebe prezire. Onaj, koji ljubi Isusa i istinu, i tko je pravi duhovan čovjek i slobodan od neurednih požuda, taj se može slobodno obratiti Bogu, u duhu se uznijeti nad sam sebe uživajući ga počivati u njemu«.

TOMA KEMPENAC

Iz Života Vjere i Crkve

Proslava 700-godišnjice katedrale u Trogiru. U danima 26, 27, 28 i 29 prosinca na svečani je način u Trogiru proslavljena 700 godišnjica tamošnje katedrale. Ta katedrala, posvećena sv. Lovrijencu mučeniku (inače pučki zvana sv. Ivana, po tome davnom trogirskom biskupu) ide doista među bisere crkvene arhitekture ne samo u našoj domovini nego uopće po cijelom svijetu. Važno je za nas Hrvate to da su na gradnji katedrale sudjelovali većinom naši hrvatski umjetnici. Napose je poznat portal, koji je izradio majstor Radovan pa se po njemu on i zove. Prema tome cijela katedrala govori o našoj hrvatskoj davnoj kulturi i civilizaciji. Ali još više o velikoj vjeri i čistim idealnom zanosu naših pređa. Bila je zato ispravna osnova da se ta stogodišnjica dostojno proslavi. Pred glavnim dakle danom proslave održana je trodnevnica u kojoj su održani pojedini govori odličnih govornika,, napose tamošnjeg poznatog i agilnog župnika dra Iva Delalle. Na glavni dan proslave, dne 29. prosinca došao je diecesanski biskup dr Klement Kvirin Bonefačić, koji je imao pontifikal i držao homiliju. Prisustvovali su i predstavnici svjetovnih vlasti i kulturnog našeg života. Svečanost je zaključena zahvalnicom Bogu.

Novo katoličko sveučilište. Dne 16 rujna prošle godine pomnožen je broj katoličkih sveučilišta u svijetu, time što je u Torinu otvoreno salezijansko sveučilište. Ono nosi naslov: »Pontificio Ateneo Salesiano«. Uređeno je prema poznatoj enciklici: »Deus scientiarum Dominus« a otvorio ga je turinski nadbiskup kardinal Fossati. Poradi naglog porasta kongregacije, koja u cijelom svijetu broji preko 3000 studenata filozofije i teologije, više od 500 profesora, te preko 40 sjemeništa, vodstvo reda pod upravom generala don Pietra Ricaldone, uz odobrenje Svete Stolice, osnovalo je središnji naučni zavod, sveučilište salezijanaca. Sveučilište ima tri fakulteta: teološki, filozofski i kanonskog prava. Podjeljivat će doktorate kao i ostali papinski instituti u Rimu. Prvim rektorom imenovan je prof. dr Andrea Gennero. Već sada se ističe filozofski fakultet sa svojim institutima. Vrijedan je i Biblijski institut sa mnogim iskopinama sa istoka. Studenata, usprkos ratu, ima već sada preko 100 i od tih 40 iz inozemstva. Ovim sveučilištem dolaze i salezijanci da se skupa s drugim redovima plemenito takme oko gajenja najviših nauka.

Crkva Snježne Gospe u Alpama. Biskup Grenoble, mons. Caillet, uz pomoć biskupa mons. Vittez-a, posvetio je u Hueskim Alpama, u visini od 1500 metara crkvu »Notre-Dame des neiges« (Snježna Gospa). Svečanosti je uz ostale odlične prisustvovao general de Saint Vincent, adjutant guvernera grada Lyona. Nova crkva sagrađena je na mjestu male kapele, koju je god. 1935 teško oštetio tornado.

Protjerani katolički misionari iz Siama. Nedavno su uslijed ratnog sukoba između Siama i francuske kolonije Indokine protjerani svi tamošnji francuski misionari i redovnici. Izvješćuje se također, da su, prije nego što su protjerani, bili zlostavljani i zatvarani.

Katoličke škole na Ceylonu. U nadbiskupiji Colombo na velikom indijskom otoku Ceylonu, katoličke škole imaju 54.446 učenika. Protestantske pak škole broje 1341 učenika, a poganske 16.383 učenika. Sredstva kojima raspolažu katolici, premalena su i nedovoljna za škole. U toliko više, što se broj školske djece uvijek povećava. Tako je samo u jednoj godini broj dječaka povećan za 406, a broj djevojčica za 799.

Buđenje svijesti socijalnih dužnosti u Francuskoj. Na poziv maršala Petaina svi francuski kinematografi zaključili su, da od 28 studenog do 5 prosinca na poseban način potpomognu zimsku pomoć. U tu je svrhu kroz to vrijeme povišena cijena svim ulaznicama za jedan franak, a vlasnici kinematografa obećali su osim toga, da će od svog dobitka dati stanoviti dio u korist zimske pomoći.

KRUNIČARSKI ŽIVOT

KRUNICU, I OPET KRUNICU!

Da opet u ruke krunicu! Kao što jučer, tako danas, tako sutra, tako i uvijek. I štogod budu opasnosti veće, to se mi čvršće prihvatimo ovog sidra spasenja u valovima svakojakih, i duhovnih i tjelesnih, vremenitih i vječnih, nevolja i opasnosti.

Doista, krunica je bila uvijek potrebita. U svako su vrijeme vjernici poslušali majčinski glas katoličke Crkve, koja ih je preko Kristova Namjesnika upućivala na ovo izvanredno sredstvo pomoći i spasa. I uvijek je dolazila pomoć. Krunica slavi bezbroj svojih pobjeda bilo u životu pojedinih vjernika, bilo u životu Crkve i čovječanstva. Time je sam Bog vidljivo pokazao, koliko mu se mili ovaj način molitve. A time nas je također Bog uputio, da u sličnim prilikama opet posegnemo za tako divnim i moćnim sredstvom.

Teško je prosuditi, koje je vrijeme uopće za Crkvu i čovječanstvo bilo više, a koje manje teško. Teško je procijeniti kad su više dolazile u opasnost naravna i vrhunaravna dobra ljudi. Doista svijet je često već proživljavao svoje kobne dane. Ljudi velike duše i plemenitog srca često su već drhtali nad sudbinom vremenitih i vječnih vrednota. Ne možemo prema tome točno reći, j eli još kada u povijesti svijeta i kršćanstva bilo tako mučnog i opasnog vremena, kao što je današnje. Ali jedno svakako znamo, a to je da je danas oko nas sve tako crno i jadno, sve tako kobno i strašno, da nas srce boli, kad o svemu tome malo dublje razmišljamo. Čini nam se svima, da je došla smrt svake kulture i civilizacije, da je uništena svaka krepost i da je ubijena svaka plemenitost. I to upravo danas! Danas kad nam je na neki način otkrivena sva ljepota kršćanskih istina i sva vrijednost vjerskog života. Ali eto upravo zato doživljujemo ovu krizu. Zato jer smo ostali samo na vanjštini. Jer smo se zaustavili samo na površini. Divili smo se doista kršćanstvu i svim onim prekrasnim plodovima, koji su dozorili pod toplim dahom kršćanstva, ali nijesmo nastojali, da te spekulativne istine s teorije prenesemo na praksu. Držali smo, da je dosta misliti kršćanski. Da je dosta moguće diviti se kršćanstvu, da je dosta čak i ljubiti kršćanstvo, i da smo odmah potpuni kršćani. A eto u tome smo se prevarili. Zato su eto i navalila na nas sva ta zla.

Otrijeznimo se barem u zadnji čas! U ruke krunicu, i nastojmo u djelo provesti sve ono, na što nas bude potaklo razmatranje otajstva presv. Krunice. Stvorimo dobre odluke, i one neka odmah postanu čin! I ako tako budemo svi radili, bit ćemo mi kvasac boljeg čovječanstva. Ovo naše vrijeme kolikogod mračno i krvavo, bit će zora boljeg dana, bit će vjesnik one sreće koja i u ovom životu može da bude jedino u Bogu i u vršenju njegova zakona.

NAŠI DOPISI

STIVAN — Povijest župe. Dominikanske uspomene. Svete misije. Bratovština sv. Ruzarija nekoć i danas. Vjerski život. — Jedna od najstarijih crkava na otoku Braču bila je crkvica sv. Ivana Krstitelja. Odatle i mjesto se prozva Stivan. Po iskopinama dade se naslućivati, da je do crkvice bio benediktinski samostan, jer se u ispravama veli Abbazia sv. Ivana. Imala je veliki posjed, koji je pripao kasnije crkvi stivanskoj. Po svoj prilici, drugi župnik Matej Andrijašević, rodom Poljičanin, koji se potpisivao bosančicom, odnese isprave nadarbine i ponudi splitskom sjemeništu za hranu i uzdržavanje do svoje smrti. Župnik Nikola Definis g. 1840. zatraži od biskupa Cime, da se stvar ispita, no nije došlo do konačnog rezultata. Tako je starodrevna crkvica propala, a do nje sagradio tadašnji kanonik splitski Jeronim Natalis (Bozičević), kako i natpis svjedoči: »Jerko Natalis, kanonik splitski i upravtelj, sv. Ivanu Krstitelju sagradi ove zgrade 1655.

Sredinom 15. vijeka Stivan je brojio nekoliko obitelji. Sišli su iz Donjeg Humca i tu sagradili kuće, a bavili su se ribarenjem. Njima je upravljao dušobrižnik iz spomenute župe. Godine 1579. na 30. ožujka, odlukom vizitatora Augustina Valeria Stivan postade župom, a brojio je 150 duša. Njima je upravljao mješčanin Franje Ivanović. Crkve nije imao, pa se latio posla, da je sa narodom sagradi. Godine 1587. još nije bila pokrivena ni dovršena. Istom Matej Andrijašević djelo privede kraju. »Kako je sam narod gradio crkvu, morao je imati veliku nadarbinu a ta je bila sv. Ivana Krstitelja« — dobro primjećuje pisac spomenice don Tomo Ivanović. Godine 1772. bi produžena i iste godine dne 10. svibnja posvećena u čast Uznešenja bl. Djevice Marije po hvarskom biskupu Ivanu Riboli. Crkva je lijepa, a resi je sedam skupocjenih mramornih oltara. Osobito veliki i na njemu svetohranište neprocijenjene je vrijednosti. Još crkva posjeduje bogata odijela, više kaleža, jedan srebrni kadionik — djelo Josipa Botta, a stoji 347 forinte. No najdragocjenija je slika Majke Božje. Drži se da je od majstora Palme Mlađega. Šteta što je sakriva kip sv. Spiridiona.

Veliku zaslugu za crkvu imade dugogodišnji župnik don Tomo Ivanović. Poploča, obojadiše crkvu, sagradi župni stan, uredi crkvu sv. Roka, a za sve to potroši 350085 kruna. Iza rata, g. 1924. nabavi divna milozvučna zvona na krasnom zvoniku, iz tvrtke Vittorio Veneto za 86920 dinara.

Župa Stivan puna je dominikanskih uspomena. Najprije podignut je mramorni oltar sv. Vinku Fereriju, a na njemu kip istoga sveca, onda mramorni drugi oltar Majke Božje od Rozarija, na sredini kojega je originalna divna slika Gospina.

Nasred stivanskog polja sagradi i blagoslovi župnik Petar Rokočić na 26. travnja g. 1817. crkvicu u čast sv. Vinka Fererskog. Ista bi godine 1917. uređena za 800 kruna. Kako je sv. Vinko zaštitnik polja, za to mu na čast sagradiše crkvicu i tu dolaze na prosne dane procesijom, da im zaštiti vinograde od svake nepogode.

Sigurno su dominikanci od valjkada dolazili u Stivan da siju sjeme riječi Božje. Godine 1909. držali su misije oci Rajmundo Franetović i Jacount Belić. G. 1936. oci Dominik Domić i Petar Domančić, a napokon g. 1940. od 17. do 22. prosinca oci Jacint Belić i Lujo Matijaca.

Od godine 1900. opstoji treći red sv. Dominika, a broji 50 članica. Ove riječju i djelom svijetle Stivanjanima i one su blagotvorni kvasac svakog dobra i kreposti.

Od davnina opstojala je Bratovština ili Skula Ruzarija. Ona je propala, a nova — u današnjem smislu — nije ustanovljena, uza sve misije, koje su se održavale. Tomu je uzrok, što se ne vodi u župama uopće, a ni u redu računa o tomu.

Stivan pred 40 godina brojio je preko 2000 stanovnika. Sada broji oko 900. Uzrok je tomu što se velik broj odselio u Ameriku i drugogdje, a i bijela kuga.

Obližnji Split, a osobito ferijalci donijeli su kužnog zraka u Stivan. Župnici Ivan Babarović i Mate Blašković nastojali su u crkvi i po društvima, da Stivan privedu na prvašnje kršćansko življenje. I rad njihov nije bio uzaludan. Ove pak misije, koje su obavili oci dominikanci ufamo, da će pospješiti njihova nastojanja.

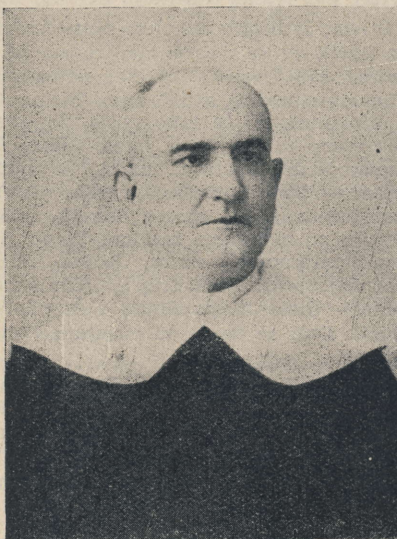
O. L. M.

NAŠI POKOJNICI

† O. ANĐEO NOVAK O. P.

Dne 27 prošlog mjeseca prosinca preminuo je u našem dominikanskom samostanu u Splitu časni, u mnogim dalmatinskim mjestima dobro poznati starac o. Anđeo Novak. O tome dobrom redovniku i osobitom štovatelju bl. Djevice, donijet ćemo ovdje za čitatelje »Gospine Krunice« nekoliko životopisnih crta.

Naš pokojnik se rodio dne 23 lipnja 1851 od težačkih roditelja u Starigradu na otoku Hvaru te na krštenju dobio ime Ivan. Prve škole, koje su onda bile na talijanskom jeziku, izučio je u svome rodnom gradu, gdje ga je uz neke druge dječake podučavao učitelj Fabijan, kojega se pokojnik do zadnjih dana svog života sjećao i o njemu s poštovanjem govorio.

Kao mladić bio je od roditelja poslan na Korčulu, da ondje služi kod gosp. Vicka Ivaniševića, sudskog činovnika, koji je ujedno bio zastupnik prodaje duhana na veliko. Taj posao vodio je u dućanu naš mladi Ivan spretno i savjesno na potpuno zadovoljstvo svoga gospodara.

Ali naš je mladić u svojoj pameti na drugo mislio, a ne na to, kako će postati valjan trgovac. On je u svojoj duši čeznuo za svećeničkim staležem, u kojem će se potpuno Bogu posvetiti. A prilika mu se, da tu svoju želju ostvari, pružila, kad je na Korčulu došao dominikanski provincijal učeni i u Splitu, gdje je stanovao, veoma cijenjeni o. Alojzije Matijaca. Doznavši da je prispio na Korčulu, mladi se Ivan odvažio, pošao k njemu u ondješnji samostan sv. Nikole te ga zamolio, da ga primi u Red. Nakon kratkog ispita o znanju i zvanju o. Matijaca mu odgovori: »Od ovog časa si primljen«. Sav radostan vrati se kući svoga gospodara, dade mu otkaz na službi, pođe k svojim roditeljima u Starigrad, a odanle u dominikanski samostan u Bolu na Braču.

Pripovijedajući nam višeput ovu zgodu, kako je bio primljen u Dominikanski red, dodavao bi, da ga je gospodar Ivanišević teško pustio te mu na odlasku rekao: »Ti ćeš postati svećenikom, kad ja postanem papa«. O. Novak je zapamtio te riječi, pa postavši svećenikom i nalazeći se na Korčuli otišao je k bivšem svom gospodaru na Orebić, gdje se tada kao činovnik nalazio, i rekao mu: »Gospodine Ivaniševiću, ja sam evo postao svećenik, a Vi kad ćete postati papa?«

U bolskom samostanu je kao pitomac učio gimnazijalne nauke i primio redovničko dominikansko odijelo Godinu redovničke kušnje je obavio u Dubrovniku,

gdje je početkom godine 1870 položio redovničke zavjete. Za svećenika je nakon bogoslovnih nauka bio zaređen g. 1873.

Kao svećenik je služio u raznim samostanima svoje dalmatinske provincije, a u nekojima od njih je bio i starješina. Najveći dio života je proveo u Korčuli i Splitu. U korčulanskom samostanu je kao mlad svećenik s pok. o. Petrom Moscatello proživio mnogo oskudnih dana i vidio dosta nevolje zbog siromaštva i zapuštenosti istog samostana, a kasnije zbog dolaska albanskih izbjeglica, koje je austrijska vlada g. 1878. bila prisilno uselila u samostan, tako da su neko vrijeme morali on i o. Moscatello vani stanovati, a kad su Albanci otišli, morali su obojica sami čistiti samostan, jer nijesu imali novaca, da koga za taj posao unajme.

Kad je god. 1893. bio premješten iz Korčule, donio je list »Il Dalmata« o njemu dopis s najvećim pohvalama o njegovu uzornu redovničkom ponašanju i revnom djelovanju za duhovno dobro ondješnjih građana. Stariji Krčulani, koji su ga poznavali, i danas ga se živo sjećaju te o njemu govore s najvećim poštovanjm. A kako u tom gradu, tako je i u svim drugim mjestima, u kojima je i kraće vrijeme boravio, ostavljao najljepšu uspomenu. To je činila ona njegova vedra, blaga i dobra narav, koja mu se je i na samom licu čitala, te ona prostodušnost i djetinjska bezazlenost, o kojoj se svatko mogao uvjeriti, ako se je i za samo malo vremena s njim razgovarao.

Kroz vrijeme svog svećeničkog života za mnogo se godina prema odredbi svojih starješina bavio propovijedanjem. Obavio je 34 misije, u sedamnaest je mjesta, u koliko znamo, propovijedao korizmu, ali u nekima od tih po dva i po tri puta. Isto tako je u nekim mjestima održao i adventske propovijedi, zatim za oktobarske pobožnosti te u drugim prigodama. Njegove propovijedi nijesu bile učene, ali su bile pregledne i praktički sastavljene. Imao je k tome sasvim bistar, malozvučan i jak glas, a govorio je sa živom vjerom iz dna duše, pa je to sve na slušatelje blagotvorno djelovalo.

O toj njegovoj vanrednoj živoj vjeri nijesu bili uvjereni samo oni, koji su ga čuli propovijedati, nego su joj se divili i svi drugi, koji su ga nešto iz bližega poznavali, napose pak bolesnici, koje je pohađao te ih znao zgodnim riječima i primjerima tješiti i duhovno podizati.

Naš se pokojnik osjećao Hrvatom, ali se nije bavio politikom. Ulazeći u njegovu sobu našlo bi ga se, gdje čita koju pobožnu knjigu, nabožni glasnik, Sv. Pismo ili štogod iz Brevijara. Znao je na pamet molitve za sve nedjelje te za mnoge druge blagdane preko godine. Nerijetko bi ga se vidjelo, dok je mogao, zabavljena popravljanjem misala i drugih liturgičkih knjiga, u kojima je zaljepljivao poderane listove i bilježio, što je u rubrikama bilo promijenjeno. U sakristiji je pazio, da sveto ruho ne bude poderano. Sto je bilo trošno, nastojao je čim prije da se odstrani ili popravi. Manje stvari bi sam svojom rukom zakrpao.

Dok je mogao izlaziti, rado bi išao u druge crkve, da se u njima pomoli. Kad je u Rimu pohodio i razgledao crkvu sv. Petra, pripovijedao nam je, da je usklik- nuo: »Gospodine Bože, ako je čovjek sa svoje dvije ruke (deset prstiju) znao da podigne ovako veličanstven hram, koliko ljepši mora biti onaj, što si ga Ti pripravio tvojim svetima u raju!«

Pokojnik je imao izvrstan sluh (na jedno uho od rođenja nije ništa čuo) i vrlo lijepo grlo (tenorski, ne previsoki, ali jaki i zvučni glas) te je rado pjevao u koru i na oltaru. Kroz zadnje godine, što je proboravio u Splitu, on je svake večeri molio u crkvi javno s narodom sv. rozarij (krunicu).

Svoj dominikanski Red je iskreno ljubio i molio se za nj. Otkad je zalegao napose se molio za svoju braću splitskog samostana, u kojem je živio, i to za svakoga poimence počinjući od o. Provincijala, pa dalje sve do zadnjega. Kad bi ga prolazeći kroz splitski samostan naši oci misionari došli pozdraviti, rekao bi im koji put: »O, da je meni moguće, da se dignem, kako bih rado još propovijedao, ali sam ostario!« I ocima misionarima i drugim propovijednicima bi zaželio od Boga blagoslov i što veći uspjeh.

Molio se za grešnike, a napose za one — to nam je višeput kazao, dok je ležao — koji su zanemarili svoju kršćansku dužnost uskrsne sv. Pričesti.

Osobito bi ga zabolilo u duši, kad bi čuo, da se grdnom psovkom vrijeđa sv. ime Božje, presv. Djevica ili sveci. U svojim propovijedima on se sa svetim gnjevom obarao na taj preteški grijeh. U zadnje vrijeme nije bilo skoro propovijedi, a da se ne bi dotakao tog predmeta i osudio taj najveći grijeh i sramotan porok, koji kod nas vlada. Kad bi idući putem čuo koga da teško psuje, znao bi mu se približiti te ga blago pomenuti. A kad je u zadnje vrijeme ležao na krevetu, te mi došli k njemu, višeput nam je sav zaplakan rekao, kako je netko malo prije dole na Pazaru (nad kojim je bila njegova soba) strašno opsovao Boga ili bl. Djevicu.

O. Anđeo Novak u svom dugom životu od preko 89 godina nije bio teže bolestan. Tek desetak dana prije smrti bio je udaren od kapi u jednu ruku i nogu, pa se više nije mogao sam dizati. Tako možemo reći, da je umro od starosti, naravne iznemoglosti. Svoju starost i iznemoglost on je osjećao, ali je to ustrpljivo podnosio. »Ima bih grizodušje, govorio nam je kroz ove zadnje 3—4 godine, kad bih vam zaželio moje godine«. Drugom zgodom je, i ponovno, kazao: »Godine nijesu ni od kamena ni od gvožđa (željeza), ali su teže i od kamena i od gvožđa«. Rekao nam je, također više no jednom, i ovo: »Govori se čestitajući komu: »Per molti anni — Živi na mnogo godina!«, a ja bih to ukinuo, da se to ne govori, nego da se vrši volja Božja«. »Predanost volji Božjoj je veliki dar Božji«, rekao mi je jednom u razgovoru. A kad sam dne 7 srpnja g. 1939 došao u njegovu sobu, stao mi je kazivati, kako se onaj čas molio, naime: »Dragi Isuse, primi ove moje patnje za ljubav tvoju i za pokoru mojih grijeha!«, pa u svoj svojoj prostodušnosti zapitao: »Je li ovako dobro?«. S ovakovim duševnim i potpuno kršćanskim raspoloženjem naš je časni pokojnik proslijedio i završio ostale dane svog života.

Ali prije nego završimo ove retke o njemu, moramo spomenuti i njegovo štovanje prama bl. Djevici. Već smo rekli, da je za toliko godina htio sam moliti u crkvi s narodom sv. rozarij. Molbenice (devetnice) na čast Pompejske Djevice, koje bi vjernici tražili, da u crkvi javno izmole za koju potrebu ili u zahvalu za već primljene milosti, on je također, dok je mogao, sam molio. Za dosta godina je bio glavni upravitelj središnjice Bratovštine vječnog rozarija. Nekoje pjesme na čast presv. Djevici, koje su prije u nekim crkvama običavali pjevati na talij. jeziku, a bile su lijepe i po svom sodržaju i po melodiji, on je znao na izust, pa nam ih je višeput, kad bi ga zamolili, i u samom krevetu znao zapjevati. Na svome stolu u svojoj sobi držao je uz sličicu bož. Spasitelja s križem na plećima i sličicu prežalosne Majke Isusove. Dok je još bio na nogama, pred 4—5 godina došao je k meni u sobu te mi dao da zabilježim ovu lijepu latinsku molitvicu presv. Djevici, koju će on biti često, ako ne i svagdano molio:

O felix Maria!
Tu Mater Dei — Tu Mater rei;
Cum sis utriusque filii Mater,
Ne sinas damnari
Filium reum per Filium Deum!

što u hrv. jeziku znači:

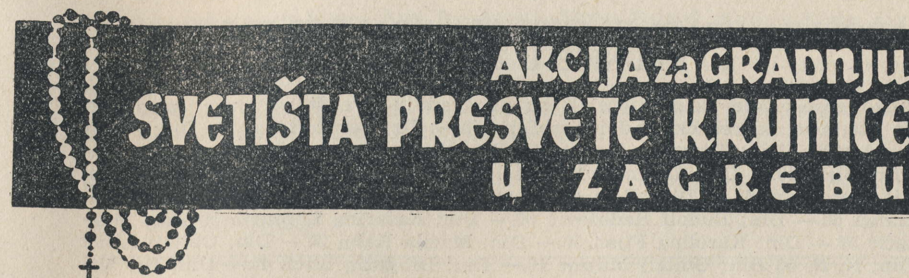
O sretna Marijo!
Ti si Majka Božja — Ti Majka grešnika;
Budući da si Majka jednoga i drugog sina,
Nemoj dopustiti,
Da sina ti grešnika osudi Sin — Bog!

Našavši ga jednog dana, mislim 1939 ili prvih mjeseci 1940 godine, vrlo zabrinuta i zapitavši za uzrok, odgovori mi, da je promišljao na Božji sud, pred koji se mora prikazati. Utješivši ga s nekoliko riječi dodao sam, da će mu u onaj čas biti zagovornicom presv. Djevica, koju je on za života toliko častio, a on na to sa suznim očima i plačući odvrati: »Jest, ljubio sam je više nego rođenu majku!«

Kad je 27 prošlog prosinca ujutro, pokrijepljen svim sv. sakramentima, ostavio ovu zemlju, bit će ga, ufamo, dočekala presv. Djevica, koju je za života toliko štovao, te ga povela svome sinu Isusu, koga je i u zadnjim satovima, dok je mogao govoriti, zazivao, da ga nagradi za sve ono, što je na zemlji učinio na njegovu i njezinu čast.

Počivao u miru!

O. Antonin Zaninović O. P.

DRAGI VJERNICI!

Živimo u takvim vremenima, da slična čovječanstvo ne pamti. Ako igda nijesmo znali što će nam sutrašnjica donijeti, pogotovo danas ne znamo, kada se nalazimo u ovom svjetskom ratnom kaosu. Leteći aeroplani, vojničke vježbe te stradanje okolišnih zaraćenih naroda neprestana su opomena prijeteće pogibelji, da ovaj svjetski rat, čije se posljedice i kod nas osjećaju, i nas ne zahvati u svom vrtlogu.

Okruženi tolikim pogibeljima, komu da se obratimo u ovim teškim časovima, ako ne onoj koja se je uvijek pokazala pripravnom da nas čuva i brani? Da. Nju je crkva nazvala »Kraljicom Pobjeda«, a mi ju nazivamo »Našom Kraljicom«, »Kraljicom Hrvata«. Sjetimo se njezinih divnih slavodobića, što ih je izvojštila katoličkoj crkvi, a napose pak sjetimo se njezinih slavnih pobjeda, što ih je izvojštila našem hrvatskom narodu. I danas, kada se osjećamo ugroženi od tolikih neprijatelja, pouzdano se obratimo našoj Kraljici, našoj Majci i molimo ju onom iskrenom odanošću njezine prave djece, da nam sačuva mir i sigurnost. Ona nas je uvijek uslišala, kada smo ju pouzdano molili, pa će nas i danas uslišati i naše molbe ispuniti.

A mi odužimo se našoj Nebeskoj Majci, te se sjetimo Njezinog Svetišta, koje će se u hrvatskoj metropoli, Kr. i Slob. gradu Zagrebu, podignuti u čast Kraljice Pobjeda, Kraljice Hrvata te u ovim kritičkim i teškim vremenima pošaljimo svoj doprinos za gradnju tog Svetišta.

Njezino Svetište tada će biti ne samo odraz naše sinovske ljubavi i odanosti, harnosti i zahvalnosti našoj Nebeskoj Majci, već će biti naša iskrena molitva upravljena u najtežim našim časovima i glas njezine vapijuće djece u kritičnim vremenima, da nas Ona uzme i sada, kao i u prošlosti, pod svoje Majčino okrilje te da odaleči od nas ne samo prijeteći rat već i svako zlo koje ugrožava našu slobodu i naš mir.

U ovom broju objavljujemo darove, koje je odbor primio do konca godine 1940 te svim plemenitim darovateljima izričeno najsrdačniju zahvalnost i molimo dragog Boga i Bl. Dj. Mariju Kraljicu presv. Krunice, da im oni obilno uzvrate na ovom i na drugom svijetu.

Lijepo molimo sve pretplatnike našeg glasnika, koji posjeduju ček odbora za gradnju Svetišta, da nas ne zaborave, jer je svaki, pa i najmanji dar od velike vrijednosti u ovako svetoj stvari. Naše Svetište mora biti djelo sviju Marijinih štovatelja, pa stoga svi neka pridonesu koliko mogu, e da ga s potpunim pravom mogu nazvati svojim Svetištem.

Ovom prigodom posebnu hvalu izričemo plemenitoj gospođi Mariji Jagečić, koja je za gradnju našeg Svetišta poklonila svotu od 6.000 dinara. Dao Bog, da se nađe više plemenitih darovatelja, koji bi, ovakvim i sličnim svojim darovima, pospješili gradnju hrvatskog kruničarskog Svetišta u Zagrebu.

DAROVI ZA GRADNJU SVETIŠTA KRALJICE PRESVETE KRUNICE U ZAGREBU

Preko gosp. Ante Belešić poslali su za gradnju Svetišta: Preuzv. gosp. Dr. Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup Din 250.—; Dr. Ferdo Rožić 120 Din; Braća Novaković 100.— Din; Dragutin Kraut 100 Din; Anica Kraut, učit. 100.— Din; Terezija Bratoljić 20.— Din; Darinka Kovačić 50.— Din; Irena Prelogović 40.— Din; Antonija Gentzkow 40.— Din; Regina Hervoj 50.— Din; Marija Ivančić 25.— Din; Mila Hangi 50.— Din; Rudolf Radošević 30.— Din; Katarina Lorencin 50 Din; Martin Žugčić 50.— Din; Karolina Fijan 50.— Din; Marija Kahn 20.— Din; Obitelj Lisac 50.— Din; N. N. 50 Din; Obitelj Majzec 10.— Din; Dragutin Štich 40.— Din; Dr. Milan Beluhan 50.— Din; Josip Sanković 20.— Din; Zora Belešić 25.— Din; Ana Padjen 25.— Din; Katarina Matijević 25.— Din; Terezija Hervoj 25.— Din; Matej Vitković 20.— Din.

Osim navedenih darovali su za gradnju Svetišta: Obitelj Tonejec 30.— Din; Obitelj Škrinjar 100.— Din; gdja Ribar 20.— Din; N. N. 10.— Din; Obitelj Kernc 50.— Din; Helena Bičanić 20.— Din; Obitelj N. N. 50.— Din; Salezjak Fanći 10.— Din; Elizabeta Kastner 10.— Din; Obitelj Radošević 30.— Din; gdja Flot 20.— Din; Rakela Franjko 5.— Din; Marija Legat 20.— Din; Obitelj Mohaček 100.— Din; N. N. 5.— Din; Obitelj Tomašić 20.— Din; Obitelj N. N. 50.— Din; Elizabeta Kastner 10.— Din; Katica Hnujak 10.— Din; Vlč. don Ivan Starčević 25.— Din; N. N. (Split) 5.— Din; Obitelj Haški 30.— Din; Motin Kata 10.— Din; Matošić Pera 12.— Din; Kovačević Antonija 4.— Din; Sever Marija 10.— Din; Trumbetas Juda 5.— Din; Šiprak Bara 4.— Din; Stošić Marija 3.— Din; Obitelj Fegić 40.— Din; Zubak Bara 5.— Din; Goljak Ana 20.— Din; Obitelj Mihaljević 40.— Din; H. Bičanić 20.— Din; Ružić Katica 50.— Din; Franciska Gregorin 5.— Din; N. N. 10.— Din; Blanka Stošić 10.— Din; N. N. 20.— Din; Hella Ružić 100.— Din; N. N. 100.— Din; Petar Vudjan 20.— Din; Elizabeta Kastner 10.— Din; Danica Stošić 40.— Din; N. N. 100.— Din; Marija Jagečić 40.— Din; Knjižara sv. Antuna, sak. 26.— Din; Franciska Abramović 5.— Din; Jelica Eleković 3.50 Din; Milica Veraja 10.— Din; Julka Budiselić 50.— Din; Mijo Grundler 15.— Din; Marta Đugam ž. Jozina 20.— Din; Jula Dumić 10.— Din; Štefanija Pavlić 13.50 Din; Obitelj Valković 10.— Din; N. N. 10.— Din; Tomerlin Slavko 100.— Din; Cecilija Janonšek 20.— Din; Andjela Strapojević 10.— Din; Viktor Šporen 18.— Din; Marta Radusin 8.50 Din; Antuna Fröhlich 100.— Din; Vila Susnel 200.— Din; Korlast Željka 20.— Din; Tarman Zora 50.— Din; Obitelj Zalesjak 20.— Din; Marko Graf, Dragutin i Stjepan Vinšbah 300.— Din; N. Bičanić 20.— Din; Sokačić Jana 20.— Din; Elizabeta Kastner 10.— Din; Obitelj Sajko 20.— Di;n Obitelj Tomek 30.— Din; Marija Veršić 10.— Din; Ivo Miković 20.— Din; Vjekoslav Dorić 10.— Din; Obitelj Hohnjec 20.— Din; Margarita Geci 10.— Din; Obitelj Ribar 10.— Din; Ivan Molnar 100.— Din; N. N. 10.— Din; Julka Šolten 5.— Din; N. N. 5.— Din; Obitelj Guberina 100.— Din; Jelica ud. Mazzocco 42.— Din; Radić Stjepan 5.— Din; S. Sečak 15.— Din; Marija Jevak-Medjurić 10.— Din; Jakopović Sofija 30.— Din; Perović Marija 20.— Din; Obitelj Ktroman 60.— Din; H. Bičanić 20.— Din; Kastner Elizabeta 10.— Din; Katarina Posavec 10.— Din; Stošić Danica 20.— Din; Slavoljub Wimmer 50.— Din; Obitelj Tomaseo 50.— Din; Anka Marošević, učit. 20.— Din; Marija Venzelides 30.— Din; Evica Benzija 20.— Din; Ivan Kovačević, učit. 80.— Din; Šavrom Marija 10.— Din; Ljubica Šipuš 15.— Din; Stazić Barbara 30.— Din; Antica Tripalo 15.— Din; Rosalija Gondi 7.— Din; Paršić Augustin 30.— Din; Kovačić Andrija 30.— Din; Jakopović Marija 20.— Din; Ivan Prekupec 20.— Din; Ana Buček 10.— Din; Franjo Klepac 10.— Din; Preč. Tomo Kušić 10.— Din; Zlatar Manda 35.— Din; Jula Gjurinović 5.— Din; Bel Magdalena 5.— Din; Lovrić Katica 15.— Din; Sivoder Anka 30.— Din; Anka Buček 10.— Din; Škalko Marija 10.— Din; Palmina Poparić 20.— Din; Preč. Don Ivan Zanchi 10.— Din; Matila Zugec 10.— Din; Mima Jeričtvić 12.— Din; Jagica Kopčalić 5.— Din; Tutek Janja 30.— Din; preč. don Filip Čipčić 50.— Din; Ignac Cenko 10.— Din; Vera Vrbanić 20.— Din; Dr. Karlo Šverer 10.— Din; Vancaš Agica 10.— Din; Preko Franke Marković poslali su za gradnju Svetišta: Marija Benaković 20.— Din; Franka Marković 12.— Din; Marica Lučić 10.— Din; Stana Živić 10.— Din; Kata Jarić 10.— Din; Mara Živić 10.— Din; Ruža Vrdoljak 10.— Din; Tonka Lučić 10.— Din; Joska Galović 10.— Din i N. N. 28.— Din; Vjekoslava Resman sakupila 157.50 Din; Jelena Matijević sakupila 110.— Din; Prigodom jedne svečanosti sakupljeno je 460.— Din; Vjekoslava Marija Starčić, um. učit. u ime svoje i

za svoju pokojnu rodbinu: Anu Bedeković, Tomu Farkaš, Katicu Kestz, sav rod i rodbinu Starčić 200.— Din; Marija Sedlar 40.— Din; Marin Milicon 5.— Din; Kasopović Filip 15.— Din; Marta Streny 17.— Din; Radić Ana 5.— Din; Mara Perković 15.— Din; Škarić Momula pok. Ante 5.— Din; preč. Leopold Rusan 20.— Din; Kovačević Ante-Zole 6.— Din; preč. Dr. Josip Marić 100.— Din; Zora Vasić 1000.— Din; Zlatko Stošić 100 Din; Obitelj Grgačić 100 Din.

Prigodom kruničarskog proštenja na blagdan Kraljice presv. Krunice sakupljeno je u Svetištu 1403.75 Din; U škrabici u crkvi sakupljeno je 600.25 Din.

Darovi su pobilježeni kako su primljeni. Plemenitim darovateljima neka Bog plati i Bl. Dj. Marija!

MILODARI ZA POPRAVAK CRKVE SV. DOMINIKA U SPLITU U GODINI 1940.

J. Čavčić 12; S. Glavina 120; N. N.50; N. Dujkić 30; Noveller 100; N. Katalinić 600; Z. Bućan 100; N. Nakić 100; M. Jovanović 100; Cukrov sakupila u više navratka 960; N. Casta sakupila 1630; V. Buj 120; Metličić sakupila 840; Makijedo 100; N. Tin 600; A. Culić 20; S. Fosco 12; V. Zaninović 50; N. N. 20; N. N. 50; A. Rossi 40; L. Brodska 12; T. Rollinger 12; J. Cerovski 140; R. Dulibić 100; T. Gojun 250; Don Damjan Pavlov 200; N. Bivić 600; Mileta 50; A. Ugrinović 40; Kargotić 20; R. Derado 120; Ivulić 30; V. Ferić 500; V. Dorić, Djakovo 20; S. Jelaska 100; A. Dević 12; A. Kurir 100; N. Bonacci 120; Cellegin 40; Dujmovići 220; Dr. Ivo Tartaglia 120; M. Bužančić 70; Gospodnetić 80; Iveta 80; Murvar 240; Dr. Mato A. Streta 30; G. Smit 100; Don B. Botta 100; Milosrdnice, Zemun 100; Milosrdnice sakupile, Zemun 250; Don M. Čorić 100; D. Fazinić 100; D. Salacan sakupila, Opuzen 30; N. N., Spliska — Brač 100; K. Hag 1000; D. Knežević 100; A. Milišić 360;

Da počaste uspomenu blagopokojnoga O. Anđela Novak, dopriniješe:

V. Katalinić 50; I. Krajsel 50; Dr. Stjepan Spalatin 50; F. Brajević 100; S. Vlahović 100; N. Tvrdeić 30; Gospođa B. 50; Obitelj Vjekoslava Berković 100;

Da počaste uspomenu sestre Agneze Damjanović dopriniješe:

V. Katalinić 50.

Kroz godinu 1940. sakupljeno u škrabicama oko 10.000.

Dostoj se Gospodine, sve, koji nam dobro čine, poradi imena tvoga nagraditi životom vječnim. Amen.

A u znak harnosti namjenjuje se pjevana misa svaku prvu nedjelju u mjesecu za sve dobročince.

Tablica ura Vječnoga Rozarja - Krunice

za godinu 1941.

Odjel	Od ure - do ure	Vrijeme	Odjel	Od ure - do ure	Vrijeme
I.	6. – 7.	pr. p.	XIII.	11. — 12.	pr. p.
II.	4. — 5.	pr. p.	XIV.	9. — 10.	pr. p.
III.	8. — 9.	po p.	XV.	6. — 7.	po p.
IV.	1. — 2.	po p.	XVI.	5. — 5.	pr. p.
V.	12. — 1.	po p.	XVII.	10. — 11.	pr. p.
VI.	4. — 5.	po p.	XVIII.	9. — 10.	po p.
VII.	1. — 2.	pr. p.	XIX.	10. — 11.	po p.
VIII.	7. — 8.	po p.	XX.	12. — 1.	pr. p.
IX.	3. — 4.	po p.	XXI.	11. — 12.	po p.
X.	3. — 4.	pr. p.	XXII.	8. — 9.	pr. p.
XI.	2. — 3.	po p.	XXIII.	5. — 6.	po p.
XII.	2. — 3.	pr p.	XXIV.	7. — 8.	pr. p.

Samostan Dominikanaca — Split, Hrvojeva 2

Tiskara Braća Kralj, Zagreb